

## MacDONALD ABINET NOČE DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

MacDONALD  
ABINET NOČE  
DIKTATURO

## Delavstvo potrebuje politično organizacijo

Zanašati se ne sme na svoje "prjatelje" v starih političnih strankah, pravi Dewey

Washington, D. C. — (FP) — "Domnevanje nekaterih dobro plačanih voditeljev ameriškega organiziranega delavstva, da delavci lahko izvajajo svoje zahteve potom konferenc z delodajalci, je napačno, kar dokazuje velika armada brezposelnih," pravi dr. John Dewey, predsednik Ljudske lobije.

Dewey izjavlja, da delavstvo po vsem svetu trpi posledice krize, ker ne dobi svojega deleža od blaga, ki ga producira. Zlasti velja to za Združene države, kjer voditelji organiziranega delavstva bolj naglašajo pravico privatne lastnine kot pa pravice delavstva, kateremu bi morali služiti. Nikjer na svetu niso delavski voditelji tako reakcionarni kot v Ameriki.

"Politična nezavednost je kriva za razna zla v našem javnem življenju," pravi Dewey. "Delavci sledijo svojim slehim voditeljem, ki pripravljajo svoj čas v vsaki politični kampanji s tolačenjem fikcije, da obstoji razlika med starima strankama.

"Delavstvo ne bo nikdar izvajalo svojih pravic, dokler ne iztrga politične kontrole iz rok finančnih in industrijskih interesov, ki nosijo obe stari stranki v svojih žepih.

"Ameriški delavci bi morali slediti angleškemu delavstvu in bi morali izkjučiti iz svojih vrst voditelje, ki so pripravljali izdati delavske interese ob prvi priložnosti."

## Kontraktorji zahtevajo znižanje plač

Unije pristale na pogajanja

Denver, Colo. — Gradbeni kontraktorji so obvestili državno industrijsko komisijo, da zahtevajo znižanje plač za eno tretjino za vse stroke. V asociaciji je 12 največjih kontraktorjev v tem mestu in pogajanja med njo in gradbenimi unijami se že vrše. Unije upajo, da se zadeva izravna mirnim putem.

Kontraktorji zahtevajo, da se omeaten znižajo plače od \$12 dnevno na \$8 na dan; delavci, ki prejema \$11 dnevno, naj bi v bodoče prejeli \$7,50, in stroke, ki imajo pogodbo za \$10 dnevne plače, naj bi prejemale \$7.

Kontraktorji opirajo svojo zahtevo na izjavo unij, da so pripravljene sprejeti redukcijo, a delodajalci zagotavljajo, da delavcem več dela. Kontraktorji pa garancije nečje dati, objubljaajo le, da bo znižanje gradbenih stroškov pomenilo več zaposlenosti.

## Zenske v ameriških industrijah

Washington, D. C. — Polovica od 98.732.074 oseb v starosti nad deset let v Združenih državah je uposlena v industrijah, poročila cenzenski biro. Poročilo navaja, da se je število moških delavcev znižalo v desetletju, ki je končalo meseca aprila l. 1930, dočim je število industrijskih delavk v isti dobi naraslo. Številke govorijo, da moški nad deset let starosti predstavljajo 76,2% prebivalstva. Odstotek ženskih delavk se je zvišal od 21,1 na 23,3, dočim se je število moških industrijskih delavcev znižalo za 33,1%.

## Jetniške reforme v Španiji

Madrid, 10. sept. — Sledčji poročilom Viktorije Kent, prve ženske, ki je bila imenovana za direktorico španskega kazenskega sistema, je Zamorov kabinet podvzel nalogo, da reorganizira in reformira upravljanje jetnišnic po vsej državi.

Vlada namerava izboljšati življenjske razmere v jetnišnicah in hrano in uvesti druge reforme, ki jih je priporočila Kent.

## ODVETNIK URGIRAN VLADINO PROTI MILITARIZMU

Njeno mesto je v stranki, ki se bori, da iztrga moč kapitalizmu. — Vojne so v interesu profitarjev

South Haven, Mich. — (FP) — "Imeti vojno je ravno toliko potrebno kot imeti difterijo," je rekel Max Raakin, prominenten delavski odvetnik iz Milwaukeeja, v govoru pred člani mladinskih društev Workmen's Circle, ki so se zbrali na konferenci v svoji poletni kempu v tem mestu.

"Vojna bakterija je v razredu, ki vedno išče profitov; ima stanice v militarističnih junkerjih, ki imajo močno lobijo v zveznem kongresu in forsirajo vsako leto stotilijonske apropracije za dobiček njihove klike.

"Mladina se ne sme opajati ob godbi korakajočih vojakov. Obrniti se mora od dozdevne privlačnosti, romantizma in pustolovščin vojaštva in vojne in zreti v obraz njeni destruktivni realnosti, hladnokrvnemu masakranju človeških teles ter destruktivni bogastva. Pomniti je tudi treba, da mladina nosi davčna bremena svojih v vojni oklanjih staršev.

"Mladina mora obrniti svojo vizijo in dati svoje energije stranki, ki koncentriira svoje sile, da iztrga vlado iz rok kapitalističnih sil in junkerskih interesov. Mladina spada v gibanje, ki stremlji in bo priselno nov socialni red, ki bo sponel na težavo, da zadosti človeškim potrebam in ne profitu."

Mladina te delavske podporne organizacije je na svojem poletnem sestanku poslala kalifornijskemu gubernu zahtevo, da osvobodi Mooneyja, se izrekla za brezposelnostno zavarovanje in proti militarizmu v šolah.

## Brezposelnost v Wisconsinu

Madison, Wis. — V državi je 132.000 brezposelnih, krog 80.000 pa dela le par dni v tednu, kot je razvidno iz poročila, katerega je objavil A. J. Altmeyer, tajnik državne industrijske komisije. Wisconsin upojuje v normalnih časih krog 800.000 industrijskih delavcev. Zasluzek delavcev je padel za 42% od leta 1929 in beda se je povečala. Altmeyer meni, da bodo izdatki v zvezi z odposlancimi akcijami v tem letu za 125% višji kot v prejšnjem letu.

## Cirkulacija denarja se je povečala

Washington, D. C., 10. sept. — Zakladniški department je včeraj naznanil, da se je cirkulacija denarja v mesecu avgustu pomnožila za \$214.000.000, ali za \$1,96 na osebo. Skupna cirkulacija denarja v avgustu je bila \$5.051.333.592.

## Stavka jeklarskih delavcev

Vodi jo levčarska organizacija. Redukcija med povzročila stavko

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Petsto jeklarskih delavcev je zastavkalo proti McKinney Mfg. Co., ko je družba znižala medzo za deset odstotkov. Druga stavka je v teku pri Fort Steel Castings Co., ko je družba že tretjič v tem letu znižala plače za 5%.

Stavkarji so večinoma neizučeni delavci. Delati so morali dvanaest in več ur na dan in medza je znašala \$4. Izjavili so, da so še pred redukcijo komaj zaslužili za najnavadnejše potreščine.

Stavko vodi Metal Workers Industrial liga, ki je pridružena Trade Union Unity ligi, levčarski organizaciji.

## Detek zlata v Združeni državi

Bankirji menijo, da je kapitalistični sistem najbolj varen v Ameriki

Washington, D. C. — (FP) — Skoro 60% vsega zlata na svetu se nahaja v skrinjah ameriških bank, kar povečuje depresijo, ker inozemski kapitalisti pošiljajo zlato v Združene države v bojazni, da bodo komunisti strmoglavili obstoječo vlado v Evropi.

Inozemski kapitalisti menijo, da je njihovo zlato najbolj varno v Združenih državah.

## Mormonsko mesto vsrzuje

Salt Lake City, Utah. — Med prebivalstvom tega mesta je nastala velika nezadovoljnost, ker je zvezna vlada oddala gradbeno delo za zvezno poslopje in poslopje vojnih veteranov s kebeki Orndorff konstrukcijski družbi iz San Franciscu, ki je ponudila veliko nižjo ceno kot domači kontraktorji.

Vršilo se je že več shodov, katerih odmev se že sliši v Washingtonu. Družba je oddala vsa dela podkontraktorjem, ki plačujejo delavce veliko nižje kot pa domači kontraktorji. Zvezna vlada je bila prisiljena zadevo preiskati. Od delavskega tajnika Doška bo odvisno, ali se bo s gradbenimi deli nadaljevalo ali pa bo družba prisiljena plačevati "običajno medzo" kot to določa zvezni zakon.

## Ladje iščejo izgubljena letalca

Seattle, Wash., 10. sept. — Moštvo federalne obrežne straže v Dutch Harborju je odpula na ladjah na odprto morje, da najde ameriška letalca Don Moyla in C. A. Allena, o katerih nje nobene glasbe. Letalca sta prošla nedeljo odletela iz Tokija, Japonska, čez Pacifični ocean, katerega sta nameravala preleteti v neprestanem poletu. Noben ni imel dosti izkušenj v letalstvu in bojazen obtoja, da sta padla v morje in utonila.

## FRANCOSKE INTRIGE NA ZBOROVANJU V ŽENEVI

Francoski delegati se izrekli proti močnejšemu paktu za odpravo vojn. — Japonska odklonila zahteve za nadaljnjo omejitve oboroževanja. — Washington podpira predlog italijanskega ministra

Ženeva, 10. sept. — Neopoznam gleda metod, ki naj bi spravile v soglasje pogodbo Lige narodov in Kelloggov pakt, ki predvideva odpravo vojn, je včeraj prevladoval na zborovanju sveta Lige narodov.

Francoski delegati so blokirali imenovanje podkomiteja, ki naj bi aharmoniziral oba dokumenta.

Bivši italijanski zunanji minister Scialoja je podprl stališče francoskih delegatov in izjavil, da bi drastični dodatki lahko uničili učinkovitost pogodbe.

Svet Lige narodov je bil dalje informiran, da Japonska ne mara ničesar slišati o nadaljnjih redukcijah oboroževanja. Delegat Yoshisawa je dejal, da je Japonska razpustila štiri vojaške divizije od svetovne vojne in da ostalih sedemnajst divizij predstavlja le 65 odstotkov njene oborožene sile, ki jo je imela pred svetovno vojno.

Washington, D. C., 10. sept. — Washingtonska vlada se strinja s predlogom italijanskega zunanjega ministra Grandija, ki ga je podal v terek pred svetom Lige narodov. Grandi je predlagal takojšnjo premirje v oboroževanju, ki naj bo v veljavi do razorožitvene konference, ki se otvori v Ženevi v prihodnjem februarju. Hooverjeva administracija meni, da bi sprejetje tega predloga ustvarilo ugoden sentiment za razorožitev in olajšalo delo ženevski konferenci.

## Državni avditor obošen

Chicago, 10. sept. — Veleporota okraja Lake je oboščila državnega bančnega nadzornika Oscar Nelsona zanemarjenja avojnih uradnih dolžnosti v zvezi s propadom Waukegan State banko.

Oboščnica se glasi, da ni Nelson podvzel nikake akcije proti upravi banke, ko je imel v rokah evidenco, da je nesolventna. Banka je bila nesolventna devet mesecev in je zaprla svoja vrata 17. junija t. l. Poleg Nelsona je porota oboščila tudi predsednika banke Norman O. Geyerja.

## Pet delavcev ubitih v eksploziji

Benton, Ill., 10. sept. — Pet delavcev je bilo včeraj ubitih, drugih pet pa je bilo ranjenih, ko se je pripetila razstrelba smodnika v smodnišnici Safety Mining Co. Ubiti so bili Carl Mooneyham, Herbert Smith, Joseph Haskins, James Dobry in Randall Scarborough.

## Mehiška država ne mara duhovnikov

Legislatura države Yucatan sprejela predlog, ki omejuje število duhovnikov v njenih mejah

Mexico City, 10. sept. — Legislatura države Yucatan je včeraj sprejela predlog, ki omejuje število duhovnikov na devet v vsaj državi. Vsi drugi se bodo morali iseliti.

V Tabascu se opravljanje katoliških obredov vrši tajno že več let. Zakon prepoveduje neobezmenim duhovnikom opravljanje božje službe. Naperjen je proti katoliški duhovščini. Država Vera Cruz, ki ima en milijon prebivalstva, je omejila število duhovnikov na enajst. Cerkve in drugo premoženje je bilo vračeno federalni vladi, ki jih v smislu zakona lastuje.

## Domači drobiti

Vsa družina, pet oseb, prizadeta v avni nesreči

Iz Milwaukeeja. — Helena Novak, stara 19 let, je bila na mestu ubita, njena sestra Josephine, mlajši brat Harry, mati in oči J. C. Craltle so pa bili bolj ali manj poškodovani zadnje nedelje, ko so se peljali v avtu iz Milwaukeeja proti Chicagu. Nesreča se je zgodila kakih 10 milj od mesta. Avto, ki je pridrvel od nasprotne strani, je s vso silo treščil v njihovega in na oni strani je bil ubit neki Sam Beer. Craltleova družina je bila odpeljana v bolnišnico. V najslabšem stanju je mati, ki ima zlomljeni obe nogi in tudi na glavi je rana. Helena je bila — kakor tudi njena sestra — članica društva Badgers št. 584 SNPJ. Ranjena Josephine Novak je znana čitateljica angleške sekcije Prosvete, kjer je sodelovala pod naslovom "Beer-Suda" in se podpisavala "Check".

Is Girarda, O. — Tu je umrl Frank Zupan, samec, star okrog 45 let in doma iz Straže na Dolenskem. Podlegel je operaciji na trebuhu. Bival je tu čez 20 let in bil je član trah društev, med temi tudi št. 49 SNPJ. Pokopan je bil civilno 7. septembra. To je bil prvi slovenski civilni pogreb v Girardu, O.

Is Clevelanda. — V hišo rojaka Mike Rudmana so prišli trije mišji fantalini pod pretvezo, da so suhiški detektiv, nakar so napadli Rudmana, njegovo ženo in bratrance, jih zvezali ter izropali hišo. Iz skrinite so vzeli \$1300 v gotovini. Ta denar je imel Rudman doma, ker je nameraval v kratkem odpotovati s ženo v stari kraj. Roparji so izgubili brez sledu. — Umrla je Josephine Bartol, žena znanega motornika, stara 40 let in doma iz Hudenje vasi pri Trebnju; tu je bila 26 let in zapuščala moža in šest otrok. Dalje je umrla v bolnišnici Frances Verhovec, stara 19 let in rojena tu, kjer zapuščala starše, štiri brate in dve sestri. Nadalje je umrla v bolnišnici 16-letna Olga Simur, ki zapuščala očeta, tri brate in sestro.

## Administracija diktira mastne plače — 64c na dan

Oklahoma City, Okla. — Obiralci bombaža bodo zaslužili 64 centov na dan, ako bo obveljal kriterij Hooverjeve administracije, katerega je določila plan-tažnikom, ki imajo zvezna posojila na pridelek. Načelnik zveznega oddelka za posojevanje na pridelke je informiral vse odbore v bombažnem pasu, da bo vlada posodila le pet dolarjev na balo bombaža. Po odbitku stroškov v zvezi s procesiranjem bombažnega semena bo za nabiranje ostalo le 32 centov za sto funtov bombaža. Povprečno nabiralec nabere le dvesto funtov bombaža na dan, kar pomeni sijajno plačo 64 centov.

## V PENNSYLVANIJI GROZI RUDAR- JEM PEONAJA

To priznavajo celo uredniki meščanskih listov. Niske medze povzročile krizo v premogovni industriji

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Peonaja, kakršna prevladuje v nekaterih preminjnih okrajih v West Virginiji, grozi tudi rudarjem v centralni Pennsylvaniji. Posledica bodo bankroti premogovnih družin in drugih blizniških interesov, ako ne pride v kratkem do radikalne izpremembe v premogovni industriji.

Do tega zaključka so prišli uredniki in trgovci, ki so se sešli na konferenci v Johnstownu, da razpravljajo o krizi v premogovni industriji. "Pittsburgh Post-Gazette" je v svojem izjavila, da uredniki niso pretirali resnosti situacije in da se zaključek nanaša na vse druge distrikte v državi, kjer je premogovna industrija najglavnejši faktor.

Ako se industrija v kratkem ne poživl, bo okraj Cambria, čigar največje mesto je Johnstown, postal malo obljuden agrarni distrikt in Johnstown bo izgubil polovico svoje prebivalstva, ki sedaj šteje krog 70.000, so izjavili uredniki. V nekaterih krajih so morali zapreti šole in učitelji ne prejajajo plače, ker so mestne blagajne prazne. Avtoritete pravijo, da grozi mestom bankrot.

Niske medze, ki so jih plačevali premogovni operatorji v West Virginiji, so deloma odgovorne za skrahiranje premogovne industrije v centralni Pennsylvaniji. Nekateri predlagajo, da država prisili operatorje na znižanje produkcije, da s tem rešijo industrijo pred propadom. S tem načrtom se strinja celo W. Stonerod, predsednik Carnegie Coal Co. On je sugestiral, naj gubernorji W. Virginije, Pennsylvanije in Ohija ustavijo obratovanje premogovnikov in tako znižajo produkcijo.

## Revolta v državni jetnišnici

Eden jetnik je bil ubit, neki drugi jetnik in dva stražnika pa so bili ranjeni

Salt Lake City, Utah, 10. sept. — V revolti jetnikov v tukajšnji državni kaznišnici je bil eden jetnik ubit, neki stražnik smrtno ranjen, pomožni jetnik pa nadzornik in en jetnik pa so bili ranjeni. Bitka je trajala več kot eno uro, predno so stražniki potlačili upor.

Krog dvanaest jetnikov je navallio na jetniško stražo, ker ni hotela izpolniti njihovih zahtev. Jetniki so imeli nože in revolverje. O revolti so bili hitro obveščeni mestni policaji in kompanija narodne garde, ki so prišli na pomoč stražnikom. Ko so jetniki uvideli, da ne bodo kos veliki premoči, so kapitulirali na zahtevo jetniškega nadzornika in izpustili dva stražnika, katera so prej ujeli in razorožili.

## Evikelje rudarjev se nadaljujejo

Pittsburgh, Pa. — Mellonova Pittsburgh Coal kompanija je izposlovala nadaljnje sodnijske ukaze za evikelje šestih rudarskih družin v bližini Pittsburgha. Šerif in njegovi pomočniki so zmetali pohišstvo iz napoli razbitih kompanijskih barak ob William Penn cesti in s tem smatrali svoje delo za končano. Pri "selitvi" je bilo več kosov pohišstva razbitih, med drugimi tudi peč neke izgane družine stavarjev.

## Sneg v Idaho

Boise, Idaho, 10. sept. — Prvi sneg v tej sezoni je včeraj pobelil gozdove v cascadeskem gorovju.



Nesreča v zraku. Dve letali sta trčili v Cleve landu, toda letalca sta se poslužila parashutov in srečno splavala na tla.



PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LISTINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodina: na Zvezni državi (tj. v Chicago) je št. 50. na leto, \$2.00 za pol leta, \$3.50 za leto; v Chicago in Cleveland \$1.50 na leto, \$2.75 za pol leta; na inozemstvu \$2.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year; Chicago and Cleveland \$1.50 per year; foreign countries \$2.00 per year.

Čena: vsakega člana \$1.00 na leto. Članarina se ne vrača.

Advertising rates on application.—Manuscripts will not be returned.

Number 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

Glasovi iz naselbin

Zanimive besedila iz raznih krajev

Odgovor in pojasnilo

Johnstown, Pa. — Odgovor in pojasnilo na nepravilčen napad Frank Podboya v Prosveti št. 194, pod naslovom "Vabilo na socialistični piknik".

Podboy piše, da 23. avgusta t. l. ima socialistični klub piknik. "Na ta dan tudi priredi gotova struja dobro poznanih sumljivih karakterjev, ki jim ni pri srcu ne komunistična še manj pa socialistična stranka, pod pretezo, da bo del čisti izkupček tega piknika v dobrobit stradalajočim premogarjem. Ta piknik so priredili karakterji le vsled tega, da nagajajo socialistom in da s tem preprečijo, kolikor toliko udeležbo na socialističnem pikniku". Tako piše Podboy.

Keš so pri tem napadu prizadeti društva in njih zastopniki, sem jaz šel in investigiral, da koliko je resnice na tem. Pronešel sem sledeče: V juliju t. l. je prišel na redno mesečno sejo društva št. 5 HBZ v Cambria City organizator od Miners Relief komiteja in pojasnil je o bupni položaj stavarjev in jih prosil, da prisostvoje s podporo svojim bratom na pomoč. Društvo je takoj prošnjo odobrilo in napravilo kolekcijo med navzočim članstvom. Nadalje, izvolilo je tri zastopnike, kateri imajo nalogo, da pridejo v dotično z drugimi bratskimi društvi ter da napravijo skupen piknik v podporo stavarjem.

V ta namen se je sklicala prva seja prizadetih društev dne 4. avgusta t. l. v dvorani društva št. 3 SNPJ v Cambria City. Na tej seji so bila zastopana sledeča slovenska društva: št. 3 SNPJ, zastopata Mihael Pečjak in Elija Bubalo, št. 443 SNPJ zastopa Frank Mikuš, št. 168 SNPJ zastopa Frank Dremelj in Frank Pushnik, društvo Cirila in Metoda JSKJ so zastopali William Pleškovich, Michael Turc in Anton Sinkovec, hrvatsko društvo sv. Roka so zastopali Martin Barentinčič, Peter Vedich in Fr. Frankovac. Razen teh so bila zastopana še druga hrvatska, srbska, slovenska in ukrajinska društva, tako da jih je bilo vseh skupaj 15 društev. Na isti seji so sporazumno sklenili, da pridejo skupni piknik dne 23. avgusta t. l. v podporo stavkajočih premogarjev. Izvolili so potrebni odbor, kateri ima urediti vse potrebno za piknik in da povabijo še ostala slovenska društva, da se pridružijo njihovi akciji.

Prihodno skupno sejo so določili dne 11. avgusta v Hegerjevi dvorani na Woodvillu. To je izveleč zapisnika s prve skupne seje, Elija Bubalo, zapisnikar. Smešna so izvajanja Podboya o sumljivih karakterjih. Iz zapisnika je razvidno, da so zastopana društva po njih zastopnikih. Tajnik društ. št. 3 SNPJ je obenem dobro stojič član socialističnega kluba št. 5 JSZ; on je bil eden glavnih organizatorjev in zapisnikar skupnih društev za pomoč stavarjem in njih bednim družinam. Torej poznani "sumljivi" Bubala naj odgovori na ta izvajanja bratu in sodrugu Podboju. Z resnico na dan!

Dne 9. avgusta t. l. je prišel zastopnik navedenih skupnih društev, brat Mihael Milkovich, na redno mesečno sejo društva Triglav SNPJ s prošnjo, da bi se tudi naše društvo pridružio akciji za skupni piknik v podporo stavarjem. Prečital je izveleč zapisnika skupnih slovenskih društev z dne 4. avgusta ter prosil, da bi se tudi naše društvo Triglav pridružio njim ter odpisal dva zastopnika na njih prihodnjo sejo, to je 11. avgusta. Prinesel je s seboj tudi vstopnice za skupni piknik. Društvo je uvidelo, da se je toliko društev spojilo skupaj za ta plemeniti namen ter sklenilo, da se jim pridruži. V ta namen je društvo izvolilo dva zastopnika, to je brata Ivana Gračnerja in podpisane. Društvo je iz blagajne kupilo za \$5.00 vstopnic. Omeniti moram, da na isti seji ni bilo eden omenil, da se vrši kak drugi piknik ravno isto nedeljo, akoravno so bili navzoči tudi člani kluba.

Dne 11. avgusta sva se tudi midva udeležila skupne seje kot zastopnika društ. Triglav. Navzočih je bilo kakih 40 zastop-

nikov prizadetih društev. Za preda. je bil izvoljen brat Milkovich in za zapisnikarja je bil brat Bubalo. Ko pride na dneveni red "predložil in poročila društva", pride k meni sob. Stefan Mrak, član kluba št. 5 JSZ in me opozori, da ima socialističen klub ravno isti dan piknik kot piknik skupni društev. Jaz takoj vstanem in vprašam za pojasnilo, kako da se vrši naš piknik ravno isti dan kot klubov in pojasnil, da ni pravilno ter da ne bo pravega uspeha ne tukaj in ne tam. Zapisnikar brat Bubalo, obenem član kluba, pravi, da se ni niti spomnil, da je isti dan tudi piknik klubov. Tako se izrazi preda. in drugi zastopniki. Zahteval sem, da bi se piknik skupnih društev prenesti na drugo nedeljo. Pojasnili so mi, da se vstopnice že povsod prodajajo in da sedaj nam ni mogoče piknika prenesti, kar sem tudi uvidel iz njih pojasnila.

Sklenilo se je, da se odpolje preda. Milkovicha na klubovo sejo s poročilom, da, ako je mogoče, da bi klub predložil njihov piknik na prihodnjo nedeljo. Iz tega je razvidno, da zastopniki društev niso bili informirani, da se vrši socialistični piknik ravno isti dan. Zastopnik je šel na klubovo sejo, da pojasni sklep skupnih društev, ali brat Podboy ga je ostel. Na isti seji se je sklenilo, da se v vse slovenske časopise naznanilo glede piknika skupnih društev in se brat Bubalo zaveže, da bo dal naznanilo v Proletarca in jaz pa v Prosveto, kar sva tudi izpolnila.

Ker sem pri nepravilčnem napadu tudi jaz prizadet, zato sem napisal te vrstice, da bo članstvo in javnost izvedela, da ni resnica kar je Podboy pisal. Jaz sem storil le svojo dolžnost, zakar me je društvo pooblastilo. Omenim le toliko, da Podboy ni napadel sosameznikov, pač pa društva SNPJ in druge ter članse soc. kluba. Zato imajo o tem društva spregovoriti zadnje besede.

Kolikor mi je znano, sta oba piknika povoljno lpadla. Veliko bi bilo bolje za oba piknika, ako Podbojev napad ne bi izšel v Prosveto.

Čisti dobiček skupnih društev za stavkajoče premogarje je znašal \$380.30, kateri znesek se je osebno v moji navzočnosti oddal dne 25. avgusta t. l. Miners Relief komiteja v Pittsburgh, Pa. Ravno isti dan se je odpisal en truh živil v Pittsburgh, katera so se nabrala okoli slovenskih in drugih trgovcev za stavkajoče premogarje. Na tem mestu se iskreno zahvalim vsem trgovcem za darila v imenu stavarjev in njih družin. Na pikniku so bili govorniki od Miners Relief komiteja. V govorih so nas spodbujali, da bi to naše skupno delo nadaljevali, ker le s podporo našo in njih pogumom bodo stavarji dosegli njih cilj. V sklepu se zahvalim v imenu skupnih društev vsem, kateri so kaj darovali in tistim, kateri so se udeležili piknika, da



Huey P. Long, governor Louisiana, je v postelji podpisal zakon, ki prepoveduje farmerjem sejati bombaž prihodnje leto, ker je bombaž prevedel.

so nam pripomogli do uspeha. Obenem se zahvaljujem slovenskemu pevskemu društvu "Bled" iz Conemaugh, ki je nastopil z mešanim zborom in presenetil vse navzoče z milimi slovenskimi pesmimi.

Za odbor skupnih slovenskih društev, — Frank Pavlovich.

"Prijatelj" — prohibičnik

Pueblo, Colo. — Kakor mnoge druge tako tudi mene preganja usoda s trebuchom za krupom, ki me je zanesla v koloradake hribe, kjer sem zadnjič delal v Leadvillu in sem prošlega januarja zbolel na pljučnici. V lokalni bolnici sem se seznanil s tu rojenim Slovincem Henryjem Ponjkvarjem, kateri mi je povedal, da je predsed šest mesecev v zaporu v Pueblu radi zganjkuhe in razvažanja iste. Tako se je namreč sam izrazil. Tako sva se spoznala in postala prijatelja.

Omenjeni rojak me je sedaj obiskal tukaj v Pueblu kot prijatelja, a seboj pa je pripeljal dva svoja prijatelja kot farmerja, ki pa sta bila prohibična agenta. In tako me je spravil za omrežje radi par steklenic piva, kakršnega se dobil v vsaki hiši, kajti tukajanja voda ni zanič tekom vročine. (Prošle mesece je vročina pognala živo srebro v točlinu plomeru na 100 stopinj in več.) Pa ne samo mene, ampak v enem samem dnevu so prohibičniki retirali 62 oseb in v dveh dneh pa 68, med katerimi je bilo mnogo Slovincov. In to je skoro vse delo omenjenega rojaka.

V njegovem rojstnem mestu Leadvillu so mu tla že prevročila, tako tudi v Salidi, menda pa mu bodo tudi kmalu v Pueblu. To je menda njegov posel in zaslužek, da spravlja ljudi po nedolžnem v zapor. To sem napisal v svarilo rojakom, kajti dvomim, da bi on svoj ostuden volninski posej opustil. Za prohibičkega agenta menda ni sposoben, ker je še mlad, približno 5/4 čevlja visok in govori precej dobro slovensko. Slovinci v Coloradu, čuvajte se ga!

Ako še omenim, da je Henry Ponjkvar pravoveren katoličan Trunkove šole, s tem mišlim, da je povedano vse.

John Zupančič.

Dobra Měja

Menominee, Mich. — Ideja, katero je sprožil rojak Louis Ambrožič v Prosveti, je jako dobra; treba jo je podpirati, da se uresniči. Mnogo je Slovincov, poseben v sedanjih krizi, ki se ozirajo proti sovjetski Rusiji, ker imajo nekakšno upanje na dobro ali vsaj boljše bodočnost kot se jim obeta tukaj.

Toda proti Rusiji gledajo z nekakšnim strahom, da morda ni vse tako kot se piše. Tiste, ki so pripravljene preeseti se v Rusijo, vedno muči neka bojazen, da bi morda bili prevarani. Ni dvoma, da Rusija ne napreduje, toda vendar naglica, kar se selitve tiče, ni priporočljiva. Kaj je ta malenkostna vsota sedemsto dolarjev za naš narod, ako pošljemo enega poštenega in zapeljivega Slovincu v Rusijo, kateri bo po povratku sem poročal samo resnico?

Prepričan sem, da vsi tisti, katerim je ruska delavska dežela



Upton Sinclair.

Nekaj trgovina na Dunaju je ponudila prsto vožnjo v New York prodajalki, ki proda največ blaga in gde. Gisi Samek (na sliki) je dobila to nagrado. Slika vam lahko pove, zakaj je uspeša.

pri srcu, bodo drage volje pripeljali kako malenkost v fond za stroške odposlanca, saj jim bi bilo mnogokrat povrnjeno, pa če bi bilo potem priporočljivo preeseti se v Rusijo ali ne. Ni sem član boljševiške ali komunistične stranke ter tukaj v Ameriki tudi nikdar ne bom, ali vendar se mi vidi, da je Rusija danes edina dežela, ki nudi delavcu toliko dobrega, da se splošna svetli. Kako je danes v Ameriki, je nam delavcem in farmerjem predobro znano, znano nam je pa tudi, ako bo sedanja kriza trajala še leto ali dve, da bodo vse tiste zadolžene farme in vsi tisti zadolženi domovi v mestih izgubljeni, v kolikor še niso.

Res, lepa bodočnost se nam obeta! — Chas. Kramer.

Smrtina kosa

Sygan, Pa. — Dne 23. julija je tukaj v 76. letu starosti preminul naš oče Frank Uršič, rojen na Dolenjaku v fari Šentjanž. V Ameriki je bival 48 let. Tukaj zapuščča tri sinove in hčer ter dve sinah in več vnukov in vnukinj. Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so ga obiskali v bolnici in pri mrtvaškem odru ter čuli z nami čiste noči. Hvala tudi vsem, ki ste se v tako obilnem številu udeležili očetovega pogreba. V resnici nismo pričakovali tako velike udeležbe, ker naš pokojni oče ni bil pri nobenem društvu. Lepa hvala vsem in za vse, našemu očetu pa ohranimo trajen spomin! (Sinovi Uršič). — Frank Uršič.

Detroitke vesti

Detroit, Mich. — Delavske razmere se še niso nič izboljšale, četudi smo to pričakovali. Ford je sicer pozval nekoliko delavcev nazaj na delo, toda ne toliko kot poročajo lokalni listi, druge tovarne pa delajo le po dva in tri dni na teden, nekatere pa nič. Zato pa nikar sem za delom; ako pridete, vam bo žal.

Rojake in občinstvo sploh v Detroitu in okolici pozivam in vabim, da pridejo na zabavo dne 19. sept. zvečer na 11 Mile rd. in Dequindre na Travnikovo farmo. To bo menda zadnja zabava na prostem in prične ob 6. zvečer. Imeli bomo tople pečene prašiče ter drugih jestvin in pijače. Zabava bo trajala vsa noč. Prireja jo odbor Slovenskega narodnega doma v korist domu. Zeleti je, da nam greste vsi rojaki na roko, da ne bodo samo ženske napredovale z njihovimi prireditvami.

Josip Mihetič, za odbor.

Mnenje o Juretu

Joliet, Ill. — Neki dopisnik omenja, da bi se še kdo drugi moral oglašati iz Joliet. Orajt, pa se bom jaz. Delavske razmere so seveda tudi tukaj piškave. Niheč pa ni menda tako zaposten kot je ongavi Jure na "klepetavem polju" v A. S. On vse preučevil in občiplje, kakor kakšna jajčarca v starem kraju. Upati je, da se bo še kaj naučil iz Prosvetinih dopisov in člankov, kajti v te se najbolj zaletava, ako ne bi bil tako ozkotiren in zakrknjen kot je, ta naš Jure, ki v koloradskih hribih goni mule.

Vsekakor je treba konstatirati, da take vrste roba, kot jo prodaja Jure, ni baš najboljša reklama za A. S., kajti mnogo sem jih še našel, da ni umestno kar on piše in čeblja. Le čudno se mi zdi, da uredništvo A. S. ne vrže njegovih neslanosti v kos, kamor spadajo, ker se tako rad praska-tam, kjer ga prav nič ne srbi. — Opazovalec.

Upton Sinclair razgalil prohibicijo

Njegova najnovejša knjiga se bavi s suhan hinavčino in butlegarstvom. Ob tridesetletnici njegovega knjiznega delovanja njegova dela dosega rekord — deset milijonov izvodov v vseh jeziki!

V svoji najnovejši in precej obširni knjigi je Upton Sinclair vzel ameriško prohibicijo nikdar zgrešeno tarčo. Piše namreč, se je v vseh tridesetih letih svojega literarnega udejatovanja globoko zanimal za ta problem in šele zdaj je našel priliko, da ga korenito obdela. Po njegovem mnenju bo prohibicija igrala vodilno vlogo v prihodnji predsedniški kampanji in vsled tega bo njegova knjiga veljavna vrednosti za nasprotnike suhaške hinavčine.

Avtor je naslikal zlo in posledice pijančevanja in trgovino s piščami v Združenih državah. Junakinja v noveli je hči sladkornega plantažnika v Louisiani, oče junaka pa je nek "družniski hotel" v New Yorku. Dne nje se v večjem delu vrši v New Yorku in olic. Scene se vrste okoli "vogelnih salunov" in "brass rail-ov" kampanj za prohibicijo, kasnejšega razvoja butlegarjev in "piknik" Brat junakinje je popularen igropisec in privede čitatelja v moderne "intelektualne" pijanske kroge na Park aveniji. Povest se ne lje med najgršimi alkoholnimi bezmarnicami Bowery in milijonarjevo palačo na Long Islandu, o kateri se je pojavila pripovedka, da "hiša na hribu, ki je zidana na zganjarjski tel." V povesti nastopa bogat bankir, ki financira "rum-ring" (skupina tihotapev in trgovcev z zganjem) in jim daje na razpolago vsa privatno luko. Ta bankir je realna osebnost v noveli ima fiktivno ime—in prav lahko se spozna, če bo čital knjigo. Dalje figurirajo policaji, sodniki, ječarji, "hijackerji" in prohibičniki. Junak v noveli je končno prohibicijo v službi zvezne vlade in vodi vojno z alkoholni raketerji. Čitatelj bo našel dovolj preteljivih momentov in dovolj zdrave socialne zofije.

S knjigo "The Wet Parade" je Upton Sinclair dokončal trideseto leto svojega knjiznega delovanja na polju proletarske literature. Začel je leta 1901 kot dvaindvajsetletni študent, s skromno novelo, za katero ni dobil založnika, ampak on se je odločil, da velja mora iziti in izdal jo je sam z izposojeno denarjem; natisnil ji je dal le 400 izvodov. tistega časa je preteklo 30 let in tisti čas v tej dobi napisal in deloma sam založil knjig (novel, dram in kritičnih esejev) in šteto člankov, vodil je "križarske boje" in cijo, financiral radikalne odre, ustanovil je socialistično kolonijo—ki je tragično propadla in plašč kazni za to svojo nepremišljenost izdal in urejeval je sam revijo, kandidiral se šestkrat na socialistični listi, potovno prestopano po deželi in vohal in vohal po vseh strijskih peklah za delavce in imel je na sto brezplačnih predavanj.

Njegov rekord—ki ga mimogrede omenjamo pisnu uredniku Prosvete—je ta, da so njegova dela v izvirniku in prevodih do danes segla skupno naklado deset milijonov izvodov. Paradoško, toda razumljivo je dejstvo, da tona Sinclairja bolj čita, pozna in spoštuje Evropa kot njegova domovina Amerika. Tretjini omenjene naklade je zunaj Amerike. Samo njegova novela "Olje" je bila do sedaj vedena v 22 jezikov; najnovejši prevod je bil kar izšel v rumunščini. Najbolj ga čita njegovo "Olje" v 100,000 iztiskih. Anketa Čehoslovakijske je odkrila, da se je od 612 vršanih inteligentov izrekla večina za Sinclairja kot najbolj priljubljenega inozemskega pisatelja. Angleški pisatelj Lewis Browne mu sporočil, da je povsod na svojem potovanju v Evropi videl knjige Upton Sinclairja v dvesto čem prevodu od Jugoalavije do Finske. Sinclair je izdal v posebni brošuri bibliografske edicij in prevodov svojih del v inozemstvu seznam šteje—525



# Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

## KO SKRBI DOMOVINA ZA JUNAKE ...

Ljubljana, 21. avg. 1931.

Popisna notica pove kratko, da v mariborskem parku se je upil stodstotni invalid Ermaurić iz ljutomerske okolišine kot "junak iz velike in vojnne" ni dobil nikake nagrade ne dela s strani države, katero mu je vojna polomila in ga napravila hromca. Zjutraj je našel stražarja pri obhodu mariborskega parka na neki klopi ležečega mrtvega. Duh po lizolu se je širil po parku, na kateri je poleg mrtvega ležala aktovka in steklenički, v kateri je bil poprej lizol. Bil je mrtev.

Dokumentov v aktovki je bilo mnogo, da je samomorilec inženir Ermaurić, star 54 let, rojen v vasi Stara cesta pri Ljutomeru. V aktovki so našli štiri pisna pisma, naslovljena na njegovo organizacijo invalidov in tako osebo.

Ermaurić je odšel v začetku vojne kot poročnik na galisijanske fronte. Radi nekega spora s srbskim aristokratom, Ponomarev, je bil obsojen na leto dni v degradiranju, bil je na eni od prostaka. Kesneje je močlovek, toda služiti je mogel, ker je v roke, a revolver se je sprožil. Ali se je revolver sprožil po nesreči ali pa ga je sprožil Francek sam, misleč, da ne bo nič hudega, tega prestrašeni Francek ne more povedati. Krogi iz revolverja je zadela triletno Stano v desno lice in prebila glavo ter iztopila pri ušesu. Tudi Franceka je sunek revolverja ranil v usta, da je začel krvaveti. Ko so na strel prihiteli sosede, so videli, kako nesrečni Francek svojo krvavo sestrico po stopnicah s podstrešja. Stana se je skoro tri ure borila s smrtjo in potem podlegla. Bratec je bil tako prestrašen, da dolgo ni mogel reči niti besede in bode v njegovi notranjosti gotovo ostale posledice tega dejanja nesreče.

Skupina angleških učiteljev je pred kakimi tremi tedni dospela v Slovenijo, da obišče naše kraje in v posebno planine. Med njimi so ljudskošolski učitelji in tudi profesorji srednjih šol in univerz. Voditelj jim je prof. Edwards z univerze v Nottinghamu, izlet pa je organizirala lektorica angleškega jezika na naši univerzi Mrs. Copeland skupno s našimi turističnimi organizacijami, ljubljanska občina in banako upravo. Skupina izletnikov — vseh je 35 — je odšla iz Ljubljane na Gorenjsko v Bohinj, kjer so se nastanili v hotelu Sv. Janez, od koder hodijo na izlete v planine. Obiskali so že večkrat dolino sedmih jezer, povzpeli so na Triglav, Mojstrovko in druge vrhove. Naše planine jim zelo ugajajo in ne morejo jih prenehati. Stalno fotografirajo lepe točke, izgotovili bodo sklopitne slike ter s pomočjo njih predavali po Angliji o naši Sloveniji. Nadejati se je, da bo to privabilo še več izletnikov iz Anglije.

Prva smrtina žrtve novega tramvaja. — Včeraj 19. avgusta je novi tramvaj, ki vozi v Šiško, povozil na Gosposvetski cesti neko starko. Starka se je namenila čez cesto prav v hipu, ko se je bližal tramvajski voz. Vozac je zvonil in zvonil, nazadnje je naglo se voz ustavil, a voz je bil že zgrabil starko ter jo pahnil na tla. Starka je dobila poškodbe na glavi, da se je onesvestila. Prepeljali so jo v bolnico, kjer so ji nudili pomoč. Identiteto starko so dognali šele popoldne. Bila je to 91-letna Marijana Hafner iz Ljubljane. Poškodbam je starka zvečer v bolnici podlegla.

Dva dogodka v mariborski kaznilnici. — Prvi dogodek: Te dni se je v svoji celici v mariborski kaznilnici obesil na 5 let obsojeni Josip Kranjc, ki je že odsedel dve leti in bi moral torej sedeti še tri leta. Zgrozil se je pred tem ter obesil. — Drugi dogodek: za proslavo desetletnice kraljevanja Aleksandra je pripravila uprava kaznilnice kaznjencem koncert. Nastopil je zbor in orkester ter deklamatorji. — Dve strani kaznilniškega življenja.

Smrtina nesreča mladega posestnika. — Iz Semiča poročajo o tragični smrti 38-letnega posestnika Andreja Hutarja iz Srednje vasi. Neka njegova sorodnica v Plešu je popravljala svojo zidnico ter poklicala sorodnika Hutarja, da bi ji prišel namestiti tram pod stropom. Hutar je res prišel in začel nameščati tram pod strop. Stal je na stolu in delal. Nenadoma pa se je po nesreči pod njim izpodmaknil stol in Hutar, ki se je držal za tram, je padel na tla, potegnil je s seboj tram, ki mu je padel naravnost na glavo ter mu razbil lobanjo. V dveh urah je nearedni posestnik poškodbi podlegel.

Smrtina nesreča v gozdu. — Tudi ta se je zgodila v žentjanškem okoliščju. Posestnik Egidij Zidar iz Lačenberga je šel s svojima hčerkami v gozd sekati drva. Tam je podrl lepo smreko, ki se je nalonila na skalo. Zagalil se je v smreko in padel na tla, da je nesadoma smreka s skale zakotalila ter podrla Zidarja na tla. Pritiskala ga je na senpe in ga takoj ubila. Hčerki sta se trudili krog očeta, da bi ga obudili, a ves napor je bil zaman.

Starček samomorilec. — Pri Viču so našli v kozolcu obelenega 78-letnega zidarja Andreja P. iz Mirne pri Gorici, torej Primož. Zadnje čase mu je služboval pri raznih gradbenih mojstrih in podjetjih v Ljubljani. Zidar je telesno oslabil in zadnje dni ostal brez posla in denarja.

Nočni napad. — Pred nekaj dnevi je bil ponoči napaden na cesti pri Vojniku na Štajerskem posestnik Jakob Kovač, star 66 let. Napadalec mu je zasedel nož v desno stran hrbta ter mu ranil pljuča. Kovač se je zdrvil nekaj časa doma, potem je moral v bolnico, pred nekaj dnevi so ga pa prepeljali domov, kjer je rani podlegel.

Konj ga je ubil. — V Mozirju se je na semnju mudil posestnik Ivan Završnik (Sovinkov Anzel) iz Kobovrata. Imel je nekaj opraviti v Brinovškovem hlevu, pri čemer ga je neki konj brcnil tako nesrečno, da je posestnik takoj umrl.

Država bo znala svoje izdatke. — Radi Hooverjevega moratorija se naša vlada boji še hujših pretresljajev v gospodarstvu in finančah, pa je imela včeraj sejo, na kateri je sklenila, da bo akusala omejiti izdatke, da bi laže prebolela morebitne hude krče. Pod predsedstvom finančnega ministra se je ustanovil odbor, ki naj v sporazumu s ostalimi ministri še do konca tega meseca izvede redukcijo vseh državnih izdatkov. Pričakovati je torej, da bodo znižane vse plače državnemu uradniku. Ve to omilitvev "pretresljajev in krčev v finančah?"

## Ali je ljubezen bolezen?

Prof. A. M. Low: Romantika in resničnost. — Nova naloga znanosti

Slučaj nekega moša, ki vsolet, kadar se zažubi, telesno zbolí, je zadal zdravnikom severne Anglije je težavno nalogo: do današnjega dne se še ni posrečilo najti zdravila za tega nasročca, ki mora med svojo boleznijo letati v postelji. V minulih stoletjih so pesniki slikali ljubezen kot "bolezen" in celo v naših dneh damo mladim ljudem dobra svete, kako se najlaže odpravijo "srčne bolezni" — skoro taktično, kakor bi jim razlagali zdraviljenje ošpic ali prehlada. Vendar se pa predstava, da naj bo ljubezen predmet znanstvenega raziskovanja, upira večini moških in žensk, ki vidijo v ljubezni pred vsem romantičen doživljaj.

V slovarjih pomeni "romantičen" toliko kakor "fantastičen"; a znanstvenik se nikakor ne more ukvarjati z romantičnimi stvarmi, ker se zanima samo za to, kar spada v področje izkustva in dejstva. On n. pr. ne smatra aaj in oglja za dve različni stvari, ker ve, da bo na iste kemikalije obeve enako reagiral. Zato se tudi ne more soglašati s mnenjem mladih deklet, če kakega vplega pomladnega jutra, ko povsod na okoli cveta rumene različne in prepava visoko v zraku škrljanček, srečajo mladega moškega, pa ga imajo takoj za človeka in pol ali za nekaj "popolnoma različnega" od vseh drugih moških na svetu. Basilika tmenaj o predmetu "ljubezen" ne navadno prične a tem, da tisti, ki se udeležujejo diskusije, različno gledajo na pojma "narava" in "civilizacija". Po naravi je ljubezen določena v to, da se daje voditi zdravi pameti in razsodbi moških in žensk ter omogoča zboljševanje in plemenjenje pasme. Na žalost pa narava, kadar je izpolnila svoj namen — ploditev — časih sama zaroti čar ljubezni. Mošč se nekega jutra zbudi in mahoma spozna, da se njegova žena prav nič ne razlikuje od vsake druge žene, z druge strani pa tudi žena vse bolj in bolj izgublja svoje iluzije in pride naposled do spoznanja, da isprememba značaja v teku let nikakor ni nenavaden pojav. Nenavaden pojav je sramota, altarji so jako nevarni!

Ali bo mogla znanost izvrševati nad čustvom ljubezni nekakšno klinično kontrolo, to je do današnjega samo domneva. Resna zdravila imajo res do lastnost, da zbujajo v moškem nekakšen odpor do žensk. Če se ne motim, je raba takih zdravil v nazadnje med domačini v Vzhodni Aziji, ki se jih poslužujejo v maščevalne namene. Na žalost je pa s temi zdravili tako, kakor s vsemi drugimi: njihov učinek ne traja samo čustvom, ampak se ga še veliko dalje, tako da so za zdravljenje mož, ki jih "tare" ljubezen, vsevsek nevarna in nepriljubljiva.

Ze to, da morejo kemikalije vplivati na čustva, kaže na to, da "ljubezenski učinek" ni samo duševno stanje, ampak da ga spremljajo tudi neke ispremembe v samem telesu. Znanstveniki veda že ni mogla dognati značaja teh isprememb, a njihov obstoj dokazuje že dejstvo, da more mlad človek, ki v vsem svojem življenju še ni bil ob navadnih razmerah niti potnjet kilometrov daleč, prehoditi to pot s dekletom, ki ga ljubi, ne da bi se upehal. Razen tega bo izvršil

## Razne zanimivosti

Resnica o smrti nekdanjega avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa

Po razpadu Avstrije so razni ljudje napisali še prav lepo številno knjig (romanov, spominov itd.), kjer so poskušali pojasniti tajinstveno smrt nekdanjega avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa na gradcu v Meyerlingu pri Dunaju. Kakor pa vse kaže, zagonetka Rudolfove smrti še ni dovolj pojasnjena, in zato bo utegnulo le koga zanimati, kaj pripoveduje o tej tragediji baron Henrik Slatin, brat znanega Slatin-paše.

Ta mošč je izdal te dni svoje spomine in tam pripoveduje med drugim, kaj je vse videla in slišala v Rudolfovi sobi posebna komisija, katere član je bil tudi on sam.

"Šli smo v spalnico" pripoveduje, "in tam amo našli dva mrliča: prestolonaslednika, čegar obraz ni bil skoraj nič izpremenjen, pač pa je bila črepljiva razbita, tako da so stopali moznani ven in kri je tekla iz njih, da se je zdelo, da je glavo razbil strel in najbližje bližine, potem pa poleg njega lepo ženako truplo. To je bilo truplo baronice Večese. Na bližnji omarici je ležalo nekaj pisem in pa ena brojčavka.

Spominjam se čisto natančno, da je ležalo Rudolfovo truplo v postelji na levi, truplo baronese pa na desni strani. Na neki nizi ki stali poleg postelje je ležalo ogledalo in revolver. V uradnem zapisniku so to najdno ugotovili tako, da so zapisali, da se je Rudolf gledal v zrcalo, ko je nameril revolver na svojo glavo.

Naslednjega dne so najvišji dvorjani preiskali Rudolfovo stanovanje na Dunaju, če bi našli kakšno njegovo oporoko. V pisalni mizi pa niso našli nič drugega kakor nekaj fotografij in pisem, potem pa 30.000 goldinarjev, ki jih je bil Rudolf namenil za neko tenško ne posebno dobrega imena in slovesa. Ta snesek so kasneje tisti žensk tudi res izgledali na izrečno cesarjevo povelje.

V pisalni mizi so nadalje še našli nekaj s napisom na platnicah "Pense a ma" (spominaj se me) in pa lep pepelnik, obrobjen s turgovimi zobmi, kjer je bilo napisano: "Revolver bi bil boljše — sprtnosejaj!"

"Črni muzej"

Skoro v vsakem kulturno-zgodovinskem muzeju naleti na prostor, kamor se nekaj obojavljaj stopiti: prevzame ta kar kakak strah, če izveš, da stojiš pred vhodom v "sobo strahu" ali pa v "črni kabinet" ali pa v "črni muzej". To so namreč prostori, kjer hranijo razno orodje za trpinčenje ljudi, omide, kakršnega se poslužujejo očioni so se posluževali hudočelci in podobne stvari.

Posebne vrste "črni muzej" ima londonska policija. Ta muzej so šele nedavno napravili pristopen za javnost in sedaj hodi gledat skrivnosti tega svojevrstnega muzeja vsak dan na tisoče ljudi.

Na stenah po hodnikih visi v tem muzeju vse polno fotografij. Niso pa to slike lepih pokrajin, ampak so slike kaznuje, kjer so se dogodili najtežji zločini.

Ob stenah stoji velike steklene omare. Tu hranijo vse močozne ozodje, kakor ga imajo zločinci za uboje in umore, za tatvine in vlome itd. Tu vidiš tu-

Naslednja slika prikazuje muzej, ki ga imajo zločinci za uboje in umore, za tatvine in vlome itd. Tu vidiš tu-

di shranjene prve poskuse za odtiase prstov; ta metoda je spravila že mnogo ljudi pod ključ. V neki drugi omari imajo sopesit veliko zbirko strupov in mamil, ki jih rabijo zločinci. Zelo zanimive so tudi razne delavnice za ponajanje denarja; tu vidimo, da znajo tudi aločinci rabiti najmodernejšo stroje. Kovčogov pa, v katerih so zločinci pošiljali trupla svojih žrtve v oddaljene kraje, je pa nebroj; še več je pa takih kovčogov, kakor jih rabijo pu-stolovci za svoje elegantne nastope po prvovrstnih hotelih, potem pa tihotapci.

V tem "črnem muzeju" ima človek res priliko, da silno globoko pogleda v skrivnosti življenja tistih ljudi, ki jih današnja človeška (ali pa nečloveška) družba imenuje "zločince".

Boj proti mamilom

Egipčanski zdravnik dr. Modinova poroča v neki okrožni listu Bratstvu narodov o neki novi metodi, s katero se zanesljivo odvodijo morfinski, kokainisti in kadilski opija pogubnega strupa. Pacientu, ki uživa katero teh mamil, se prilipi na hrbet španaki obliha, pod katerim se v kratkem napravi mahur, čigar tekočina vbriga zdravnik bolniku v kri. Pri tem se je skoro v vseh primerih pokazalo, da se je pacient posej trdovratno branil vsakršnega opija in je bil za nekaj mesecev popolnoma ozdravljen. Učinek misli, da povzročijo injekcija neke vrste nemočutljivost za mamila, tako da se prav nesmatne količine povzročijo omotico in bruhanje. Zanimivo je, da strastni kadilci po injektaciji niso mogli več prenesti niti duha po opiju. Kitajska vlada namerava izvesti poseben zakon o postopnem zdravljenju kadilcev opija po Modinovem načinu.

Ogled s daljnim nosom

Nobanemu klovnu se ni prilo na um, da bi si nataknil tako dolg in nenavaden nos, kakršnega ima opica nosačka, semnopikheus nazala lasvatus, ki živi samo v pragozdovih otoka Bornea, odkoder je smo prinesla s seboj neka ameriška ekspedicijska v Chicagu.

Ogromni nos te opice visi čez smreko ustajajo, po asadi je širok, na koncu smreke, po hrbtu ga deli lahka huda. Nositelj se še bolj zmožne od nosu namaza. Tudi v pogledu barve je nosačka zelo nenavaden tvor. Dlaka po obratu ji je svetlorjava, brada na obeh straneh obrasa rdečrjava in belkasta, hrbet ima spat drug rdečrjav odtenek, pri čem žival beje, istotako trebih, da se ad, kakor bi imela na sebi belo srage, sadnja plat ji je modro črna, dani so ji gobe kakor pri človeku. Glava te živali se silni kakor mehko bobnanje neuglednega basa in ker je podoben nekakšemu neprestano ponavljajočemu se "kakav", se je opice ime "kakav" med domačini tudi prijelo.

V ostalem živi v najvišjih vejah dreves in se hrani s listi, le po mlačnih mlakušah bornejških pragozdov rada čofota. Domačini pravijo, da si žili nos pred nepriljetnimi trčaji s rokami, kakor skaka s drzava na drevo, a tega ni opazil še noban opazovalec. Mladici imajo čisto normalna noske, ki jim le polnoma zrasajo kakor stari. Domačini trdijo, da je nosačka malo divja, in zavratne žival, bojljo se je tudi zato, ker menijo, da prebivajo v teh živalih duše pokojnikov.

Demonstracije brezposelnih v San Franciscu

San Francisco, Cal. — Več kot dvesto brezposelnih je prikoračvalo pred mestno hišo in zahtevalo pomoč za žrtve depresije.

Brezposelni so izvolili komitej, ki se je oglašil v mestni hiši in predložil zahteve. Komitej je sprejel mestni klerik John S. Dunigan, ki je obljubil, da bo mesto storilo vse, da omili trpljenje, ki ga je prinesla brezposelnost delavskim družinam.

PRODA SE ZELO POČENI MIZA, 6 STOLOV IN BUFFET (dining room set)

Ogledate se osobno na: 2333 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill. Telephone: Lawrence 5332



Diktator Mussolini pregleduje svoje kolonarske čete mladih fašistov. Njegovo največje veselje je, kadar gleda svoje uniformirane lučce.

## DROBNE VESTI

ali nesreča? — V ponedeljek 17. avgusta je umrl v Jasovcu Vokac, ki je teden dni doma radi poškodb, ki jih je dobil v noči od 9. na 10. avgusta na cesti pri Bugdinji. Isto noč se je namreč vrnil na kolesu proti domu v družini. Naslednjega dne je pa so ga našli ljudje v bližini vasi nezavestnega na...



Tone Čufar:

TRAGEDIJA V KLETI

"Si že tukaj?" Vinko se je na mah prenovil. Bil je, kakor bi ga osvetlila zlata zarja. Iz njega je zagorela vsa mladost.

"Le nekaj minut je od mojega prihoda, a je v njih radost pričakovanja in teža čakanja."

"Za te minute ne boš hud." Anica je izražala vso ljubečost ljubčega bitja.

Objela sta se... "Kadar te morem takole k sebi priviti, bi pozabil tudi na resnične grehe. Vsak dan si mi dražja, zato je tudi vsak dan neznosnejše pri nas."

"Preneš, kar je trpega in misli na tisto, kar nama je v oporo in pomoč. Na tvoje rame ne pride toliko teže, kakor na moje. Zato vztrajaj, Vinko, saj je zate živim."

"Ne bom klonil, Anica, posebno sedaj, ko je rešitev tik pred nama."

"Ponovi besede in svečano zatrdi, da govoriš resnico."

Anici so se ob njegovih besedah prikazovale svetle nade, zato je zahtevala potrdilo temu, kar ji je moglo prinesiti željeno srečo. Vinko je bil vesel te njene vneme in je zadovoljil njenim željam, čeprav v povedanem ni bilo prav nič povedanega. A ona ga je ljubila in je verovala vanj.

"Nevarno igro igram, a tebe samo prosim, da ohraniš dosedanje moč. Mogoče trda preizkušnja doleti, a ne omahuje niti tedaj, ko ti bo srce krvavelo."

"Upam, da mi zaupaš."

"Gotovo. A potrebno je bilo, da sem posebej opozoril. Za drzen skok čez prepad morava biti pripravljena. Najprvo skočim sam. Če mi bo dana sreča, si s tem že tudi ti čez zijajoča žrela."

"Potem, ko igro doigraš..." Dasi Anica v resnici ni vedela, kam bo Vinko skočil, ji je bilo vse jasno in razumljivo. Zaupala mu je. Z vso vdanostjo je tudi šla z njim v stanovanje.

Zopet so se večne duri odprle. Gospodar je hotel v klet. Bil je reanega in jeznega zadržanja. Spremljala ga je Marina. Razodevala je trenutno zaskrbljenost. Gospodarja se je skoro bala. Trgajoče, v zadrževanih izbruhih ji je pojasnil vzrok svojega prihoda. Ona mu je morala povedati, da Davorina, ki ga išče, ni v kleti, a on ji tega ni verjel.

"Pogledal bom in videl," ji je dejal, se razgledal po kletni veži in vztrajal v neverjetnosti. Marina je pa vztrajala v prepričevanju. "Pravim ti, da zastoj hodiš v klet. Davorina ne dobiš."

"Nekje ga se iztaknem. Zdaj me je še volja, da se pametno pogovoriva."

"Lahko si v zmoti. Previdno ravnaj."

"Zavoljo previdnosti prihajam. Drugače bi postal žandarje." Grobo je potkal na vrata Davorinovega stanovanja. "Kje je Davorin?"

"Tukaj!"

Klic je padel iz stopnic. Bil je Davorinov. Presenetil je gospodarja in Marino. "Za nami si?" je začudeno vprašal Florijan. "Blizu stopi, da nam v oči pogledaš. Prav za prav je pa najbolje, da storjeno priznaš in greh popraviš. Mirne krvi sem še, z dobro mislijo te obiskujem. Draga mi bo tvoja iskrena beseda, vaško zakrnjenost boš pa trdo poplačal."

"Kaj je padel iz stopnic. Bil je Davorinov. Presenetil je gospodarja in Marino. "Za nami si?" je začudeno vprašal Florijan. "Blizu stopi, da nam v oči pogledaš. Prav za prav je pa najbolje, da storjeno priznaš in greh popraviš. Mirne krvi sem še, z dobro mislijo te obiskujem. Draga mi bo tvoja iskrena beseda, vaško zakrnjenost boš pa trdo poplačal."

"Kaj je padel iz stopnic. Bil je Davorinov. Presenetil je gospodarja in Marino. "Za nami si?" je začudeno vprašal Florijan. "Blizu stopi, da nam v oči pogledaš. Prav za prav je pa najbolje, da storjeno priznaš in greh popraviš. Mirne krvi sem še, z dobro mislijo te obiskujem. Draga mi bo tvoja iskrena beseda, vaško zakrnjenost boš pa trdo poplačal."

Huda pretnja ni zaželjenega rodila. Davorin se je grozljivo korajžno uprl.

"Z napačnimi računi prihajaš. Zmota bi odpustil, zlobne nakane pa hudo zamerim. Za obdolžitve pravega polkeš."

"Dokaz imam, ne izvijes se." Florijan je razodeval veliko prepričevalnost. In odločno nezprosnost tudi. Preprij je priklical iz sobe Anico in Vinka.

"Kaj si zopet storil, Davorin?" Anica je vprašala z živo skrbjo. Drhtela je.

"Nikomur ničesar, a me vendar tako grdo preganjate. Sram vas bodi! Najgrši si zdaj ti. Fej, nesnaga!"

Moža je premagala silna ogorčenost. Plijunil je pred gospodarja. Tudi gospodar je vzkrikel. "Pomnil boš, kdaj si si dovolil to predrznost! Takoj bodo žandarji tukaj!"

Odšel je po stopnicah...

Zapori.

1.

V kleti je po mučnih in žalostnih dogodkih zakraljevala za precejšen čas neprijetna in dolej neznan puščoba. Davorina so zaprli in tudi Vinko ni dolgo užival solne svobode. Dnevi in tedni so se klavrno zgubljali v požabljenje. Vendar je po vsem tem prišel dan, ki je pomenil za ljudi v kleti mnogo novega.

Vinko se je vrnil. Toda, komaj se je prikazal v klet in dobil Marino, že se je moral skriti. Gospodar je prihajal in Vinko ni bilo do srečanja z njim. Marina ga je zaprla v svoje stanovanje, se sladko oklenila gospodarja in spretno rešila Vinka iz zadrege. Ker je bil pa Florijan najezan, sta se v veži sprla s toliko naglico, da se je Marina zašutila. Na vso moč je vzrohnel in ji še duri pokazal.

"Tebe in njo bom spodil iz brloga!" Marino je vzlic začudenosti obšel hladen pogum.

"Saj naju ne boš, le verjemi mi."

"Obe pošteno zaslužita izgon."

"Nimava nikakega raja v tej črni kleti. A tebi prazne luknje ne koristijo."

"Zame sploh ni nič koristnega. Davorina in Vinkota so zaprli, denarja pa le nimam."

"Ga boš tudi težko kdaj dobil."

"To še vidimo. A z njo se pogovorim. Ko pride, mi javi. Na vrto bom."

Mislil je na Anico. Drugega Marini ni povedal. Okorno je odšel.

"Popolna gotovost da mir in je zdaj sila potrebna," si je rekla Marina. Odprla je vrata svojega stanovanja. "Florijan je odšel. Za njim stopim, ker ga lahko kaj vrže nazaj, pa zgrubimo vso igro."

Odhitela je po stopnicah, Vinko pa je prišel v vežo.

"Vendar sem smel iz mišnice.—Marina je spretno stražila.—Maček še slutil ni, koga ima v kleti. Sedaj ga ho v grmovje nagnala in zopet bo dihanje lažje."

Marina je prišla nazaj. "Florijan drži besedo. Kadar gre na vrt, je tam delj časa. Za vso spretnost sem ti iz srca hvaležen. Brez tvoje pomoči ter urne rešitve, bi bil izdan."

"Počakaj s hvalo. Ni tako nujna. Za drugo se pobrigaj."

"Trenutno se z ničemer ne vem zamuditi. Gledati moram le, da gospodarju ostanem prikrit."

"Naj te vidi. Spustili so te, saj nisi ušel. Če ni dokazov, mora tudi Florijan molčati."

(Dalje prihoda)

drugača toka. On prihaja semkaj samo ob torkih."

"Zakaj pa sta oba čevlja za levo nogo?" je vprašal ugleševalec, jezno ogledujoč čevlje.

"Kakršne mu jih je Bog dal, take nosi. Siromašne... Odkod naj ima igralec boljše? Kakšne čevlje pa imate, Pavel Aleksandrovčič, mu pravim! 'Ali vas ni sram!' A on mi odgovori: 'Molči in se, aramuj. V teh čevljih sem igral grofe in kneze,' je rekel. Čuden človek. Z eno besedo, umetnik. Če bi bil jaz gubernator ali višji poveljnik, dal bi vse te igralce v zapor."

Neprerehana je Murkin stokal in se jezil, ko je obuval oba čevlja za levo nogo in šepaje odšel k generalici Sevellici. Ves dan je hodil po mestu, ugleševal klavir, in ves dan se mu je zdelo, da gleda ves svet njegove noge in vidi na njih zakrpane čevlje s skrivljenimi petami. Poleg moralnega trpljenja je občutil tudi fizično: ožulil si je nogo.

Zvečer je bil v gledališču. Igrali so "Višnjevo brado." Malo pred zadnjim dejanjem in po protekciji znanca flavtista so ga šele spustili za kulise. Ko je prišel v moško garderobo, je našel tam vse moško obleke. Eni so se preoblačili, drugi šminkali, tretji kadih. Višnjeva brada je stal poleg Bobeša in mu kazal revolver.

"Kupi ga," je govoril Višnjeva brada. "V Kurskem sem ga kupil po izredni priliki za osem rubljev, a tebi ga dam za šest... Izredno poceni."

"Bodi oprezen, poln je."

"Ali bi mogel govoriti z gospodom Blišanom?" je vprašal ugleševalec.

"To sem jaz," se je obrnil k njemu Višnjeva brada. "Oprostite, da vas vznemirjam," je pričel ugleševalec s prosečim glasom; toda verjete mi... bolehen sem, revmatičen... Zdravniki so mi nasvetovali, da si moram nogo..."

"Kaj pa pravzaprav želite?" "Poglejte..." je nadaljeval ugleševalec, govoreč Višnjevi bradi. "Tisti... nocoj ste vi prenočili v najemnih sobah trgovca Buhčeveja... v sobi številka 64..."

"Kaj pa čenčate," se je nasmehnil Bobeš. "V sobi št. 64 stanuje moja žena."

"Žena? Drago mi je..." Murkin se je nasmehnil. "Saj prav ta vaša žena mi je dala te čevlje... Ko je on," ugleševalec je pokazal na Blišanova, "šel od nje sem iskal svoje čevlje... kličem, veste slugo, on pa pravi: 'Vaše čevlje, gospod, sem nesel v sosednjo sobo. On je po pomoti, ker je bil pijan, nesel oba para v sobo št. 64', tu se je Murkin obrnil k Blišanovu, 'a vi, ko ste šli od gospodove žene, ste obuli moje...'"

"Kaj pa vendar boste?" je rekel Blišanov in se ježno zadržal: "Ali ste mogoče prišli spletkarit?"

"Niti najmanj ne, bog me varuj! Vi me niste razumeli... Zaradi česa? Zaradi čevljev. Saj ste v sobi št. 64 prenočevali nocoj."

"Kdaj?" "Nocoj."

"Ali ste me vi tam videli?" "Ne, nisem vas videl," je odgovoril Murkin precej razdražen. Vsedel se je in se začel sezuvati... "Nisem vas videl, a gošpa mi je dala vaše čevlje... namestu mojih."

"S kakšno pravico trdite take stvari, milostljivi gospod?—Ne govorim o sebi, a vi žalite neko ženo in to še celo pred njenim možem."

Za kulsami je nastal strašen ropot. Kralj Bobeš, utaljen mož, je naenkrat z vso močjo udaril na tla.

ISCEM

rojaka Andrej Lah, kateri je bil val v Skidmore, Kans. Poročati mu imam, da je še nekaj zapuščine po pokojnem John Zakrajšku. Rojake prosim, da ga opozore na ta oglas, ali pa naj se sam javi na moj naslov: Anton Odar, P. O. Ringo, Kans. (Adv.)

SLOVENSKE NARODNE PODPORA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in se posebno list Prosveta za koristi, ter potrebne agitacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorni dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

po mizi, tako da je v sosednji garderobi postalo dvema igralkama slabo.

"In ti verjameš?" je vpil Višnjeva brada. "Ti verjameš temu lopovu? O, o! Ali hočeš, da ga ubijem kakor psa? Hočeš! Zrekec bom napravil iz njega. Zmrvil ga bom."

In vsi, ki so se ta večer sprehajali v mestnem parku poleg gledališča, pripovedujejo sedaj, da so videli, kako je tekel pred četrtim dejanjem iz gledališča po glavni cesti bos človek v kosjumu Višnjeve brade z revolverjem v roki. Kaj je bilo potem, ni nihče videl. Znano je le, da je Murkin dva tedna ležal bolan in besedam: "Bolehen sem, revmatičen," še dodajal: "Ranjen človek sem..."

OČE—ZAROČENEC—LASTNE HCERE

V svojih mladih letih se je trgovec Artur K. iz Berlina vkrcal za mornarja na ladjo in se odpeljal na Daljni Vzhod. V neki vavajski ob kitajski je naletel na rajakinja, ki se je bila z jako imovitimi Kitajci izselila iz Evrope v Azijo. Ireno — tako ji je bilo ime — so vzeli Kitajci za svojo in ko so umrli, je podedovala po njih ogromno premoženje. Tih in samotno je živevala med žolto-kožci in je bila s svojo usodo popolnoma zadovoljna. Ko je spoznala Arturja, je prišlo drugače. Fant se je zaljubil v dekle, hotel jo je tudi imeti za ženo, ona pa se je branila, ker ji je bila ljubša svoboda. Vendar je živevala z njim in mu tudi rodila hčer.

Ko je mladec videl, da ni našel v tujini denarja, ki mu je stal tako blizu, je vzel slovo od žolte okolice in se vrnil domov.

Vse žolodčne nerodnosti premagane

Montreal, Que., Canada, April 25. —Pred dvema letoma sem padel in 25 čevljev visočine. Bil sem mesec dni v bolnišnici, potem so mene poslali domov a moj žolodec me je bolel, glavobol in zguba spanca so me redno mučili. Konečno

TRINERJEVO GRENKO VINO

mi je povrnilo zdravje, spet in veselje. Sedaj sem v pravi dobri stanju in pripravam Trinerjevo grenko vino vsem delavskim družinam. Vaš, Steve Mačka. Takole odkritično pismo je preprečljivo. Ta pozitivna stalna odpora se je izkazala tisočkrat v slučajnih žolodčne nerodnosti, torej čemu trpeti, vzemite ga tudi vi! Zdravniki ga priporočajo, vsak boljši lekarnar ga ima v zalogi v velikih in malih steklenicah. Ako se ne dobi v vaši bližini, tedaj pišite na Jos. Triner Co., 1538 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

National Monument Works

J. Fucone, Prop.

Kamnosek in izdelovatelj nagrobnih spomenikov. Delo jamčeno. 1503 W. Grand Ave. Chicago, Ill.

Irena ni hotela z njim. Pozneje mu je sporočila, da odhaja z otrokom v Ameriko. Od tedaj so minila dolga leta in Artur ni ašal nič več o materi in hčeri.

Dekle je medtem doraslo in doraslo v ljubko mladenko. Irena je tudi našla svoj pristan v Ameriki. Omožila se je z nekim priseljencem. Artur pa se je preselil iz Berlina na Dunaj, kjer si je ustanovil čedno eksistenco.

Lani poleti se je odpeljala Irena hči Mary, ki jo je bil medtem pohčeril očim, v Evropo. Z njo je bila neka njena prijateljica. Prišli sta tudi v svetovno kopališče, kjer se je slučajno mudil trgovec Artur. Seznanila sta se, in mož, ki ni vedel, kdo je lepo dekle, je začel mladi, razvajeni Američanki dvoriti. Prišlo je med njima celo do zaroke. Toda Mary je bila vajena razkošnega življenja. Porabila je mnogo in njen "bodoč" ji ni mogel nikoli preskrbeti dovolj denarja za njene muhe. Bil pa je tako zaljubljen vanjo, da ji ni mogel nič odreči. Zato se je podal na stranpota poštenja, začel je uganjati drzne špekulacije, ki so mu vzele ugled in kredit.

DR. MARKO YOVANOVICH, D.D., D.C.

187 W. Randolph, Chicago, Ill. 1311 Tel.: Randolph 5811

Zdravi najuspešneje z naravnim načinom brez operacije vse bolezn, kronične ali akutne, zaprtje, revmatizem, nevralgije, žolčni mehur, slepe črevo itd. Zdravniška prakljava in nasvet brezplačno. Prilite osebno ali pa pišite po domača naravna zeliščna zdravila.

Jelena Zimanska, svetovno najslavnejša zeliščarka, pomaga tisočerm z zelišči

Čudovita nova zeliščna zdravila, vse vrstno moderna in najslavnejša. Tisoče, ki so trpeli, so sedaj zdravi. Bros izjeme kaj je vaš nered, brez realne lojke zdravnikov ali zdravil ste poskušali brez uspeha, je upanje za vas.

S. M. S.

1569 N. Damen Ave., Dept. No. 10, Chicago, Ill.

Mati Jelena Zimanska, vam vodi 2-dnevno Domačo Zdravilo z zelišči, prsto. Optično zdravilo in dobiš hitro 30 dni po prejemu. KUP ali 1.50, vključno po poštni plačilo. Prilite 25 za poštnino in druge pošiljativne stroške. Prilite osebno ali pišite še danes. Prista zdravniška prakljava in nasveti.

ZOBOZDRAVNIK

Dobro zobovje JAMČENO, \$8

MOJE CENE SO EMBERNE, MOJA PRAKAVNA BREZPLAČNA

Zobna Irena od... \$1.00 naprej. Popraviš ob od... \$1.50 naprej. Izzirajo zob brez bolečin z Oxygen plinom. PRAKAVNA E X-RAY (šarki). Predno si date zob popraviš, zahtevajte moj nasvet in ceno.

DR. GARY

20-letna praksa. Northwest Corner Randolph and State St. 2nd Floor nad 12.000. Vhod 6 W. Randolph St. Odprto ob večerih do 8. V nedeljo 2 do 1.

Naročniki POZOR

Znamenje (Avg. 31, 1931) meni, da vam je naročnik tekla ta dan. Ponovite je vročasno, da vam lista ne vimo. Ako lista ne prejete mogoče ustavljeno, ker plačan. Ako je vaš list in ga ne prejmete, je ustavljen valed napačnega slova, pišite nam dopisno navedite stari in novi naslov.

Nasli zastopniki so vsi štveni tajniki in drugi, ki, pri katerih lahko plačate ročnino.

Naročnina za celo leto je in za pol leta pa \$3.00. SNPJ doplačajo \$4.50 za pol leta \$2.40.

Za meso Chicago in Clo leto \$7.50, pol leta \$3.75, ne \$6.30.

Za Evropo stane za \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo člani doplačajo samo \$1.00 poštino.

Mladinski List stane za leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi pošljete na naslov: Upravništvo "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Ch.

A. P. Čehov: ČEVLI

Ugleševalec klavirjev Murkin, obrt, rumenega lica, z nosom u-mazanim od tobaka in s vato v ušesih, je stopil iz svoje sobe na hodnik in z zvonkim glasom poklical:

"Semjon! Semjon!"

Kdor bi pogledal v njegovo plašno lice, bi bil mišlil, da se je usulo nanj apno s stropa, ali pa da je v svoji sobi pravkar zagledal prikazen.

"Za Boga Semjon," je zavpil, ko je zagledal moža, ki je tekel k njemu. "Kaj je to? Bolehen sem, revmatizem imam in ti me ališ, da hodim bos. Zakaj mi še nisi prinesel čevljev? Kje pa so?"

Semjon je šel v Murkinovo sobo, pogledal na prostor, kamor jih je navadno postavil očiče-ne, in se počohjal po tilniku: čevljev ni bilo.

"Kje pa so, prekleti?" je spregovoril Semjon. "Sinoči sem jih čistil in zdaj se mi, da sem jih postavil semkaj... Ham... Včeraj sem bil pijan, priznam. Mogoče, da sem jih nevede postavil v drugo sobo, a vrag jih pijani poznaš, ko še sebe ne poznaj. Najbrž sem jih nesel k gošpe, ki stanuje poleg vas... k igralci..."

"Lepo je to. Zaradi tebe moram zdaj vznemirjati gošpo. Za-

radi malenkosti buditi pošteno ženo."

Sopeč in pokačljajoč je prišel Murkin k vratom sosedne sobe in previdno potrkal.

"Kdo je tam?" se je zaslislal čez nekaj časa ženski glas.

"Jaz sem," je z žalostnim glasom začel Murkin in se postavil v pozo kavalarja, ki govori z damo iz velikega sveta. "Oprostite mi, gošpa, da vas vznemirjam, a bolehen sem, revmatičen... Gospodje zdravniki so mi ukazali, da si moram vedno močiti nogo v vroči vodi preden grem k generalici Sevellici ugleševat klavir. Vsekakor pa ne morem iti k njej bos..."

"Kaj pa potrebujete? Kakšen klavir?"

"Ne klavirja, gošpa, ampak čevlje. Neotesaneč Semjon je očistil moje čevlje in jih pomotoma nesel v vašo sobo. Bodite, gošpa, tako ljubezni, pa mi dajte moje čevlje."

Začul se je šum, skok s postelje in dranje copat, nato so se vrata malo odprla in polna ženska roka je vrgla Murkinu par čevljev pred nogo. Ugleševalec se je zahvalil in odšel v svojo sobo.

"Čudno... je zamrmral, ko je obuval čevlje. "Ta čevlji ni videti za desno nogo. Saj sta oba za levo nogo. Oba sta leva. Poslušaj, Semjon, to vendar niso moji čevlji, imajo črno podlogo

in niso tako zakrpani, a ti so pošvedrani in brez podloge."

Semjon je vzel čevlje, jih parkrat obrnil pred svojimi očmi in se namršil.

"To so čevlji Pavla Aleksandroviča..." je zagodel, gledajoč izpod obrvi.

Levo oko je imel škiljasto. "Kakšnega Pavla Aleksandroviča?"

"Igralca... ki prihaja semkaj vsak torek. Obul je namesto svojih vaših... Po pomoti sem torej postavil oba para v njegovo sobo: njegovega in vašega. Je pač smola."

"Pojdi in zamenjaj."

"Živijo," se je zasmehal Semjon. "Pojdi in zamenjaj... A kje naj jih zdaj vzamem? Minila je še cela ura, kar je odšel... Pojdi in vprašaj veter na polju."

"Kje stanuje?"

"Kdo ga pa pozna! Semkaj pride vsak torek, a kje stanuje — tega mi ne vemo. Pride, prenoči, pa ga spet čakaj do drugega torka..."

"Vidiš, svinja, kaj si naredil. Kaj pa naj zdaj storim. Čas je že, da grem k generalici Sevellici. Preklete, nogo so mi čisto zmrazile."

"Saj lahko kmalu zamenjate čevlje. Objuže zdaj te do večera, a zvečer pojditve v gledališče... Tam povprašajte po igralcu Blišanovu... Če pa nečete iti v gledališče, morate počakati do

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenakem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene umerne, unijačo delo prvj vrste

S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA